مۇھەممەت باغراش

شوپۇرنىڭ چۈشى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

15
1247.5
134

مۇھەممەت باغراش

شوپۇرنىڭ چۈشى

(پوۋېستلار)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرى: بارىجان زەپەر
ئادالەت مەخسۇت
مەسئۇل كوررېكتورى: ئاسىيە ئەخمەت
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

شوپۇرنىڭ چۆشى

(پوۋېستلار)

مۇھەممەت باغراش

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ خۇاچىڭ باسما چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 1168×850مم، 1/32، باسما تاۋىقى: 9.75
2002-يىل 3-ئاي 1-نەشرى 2002-يىل 3-ئاي 1-بېسىلىشى
تىراژى: 3000 — 1
ISBN 7—228—07006—2/I · 2538
باھاسى: 14.50 يۈەن

15
I247.5
134

图书在版编目（CIP）数据

司机的梦 / 穆罕默德·巴格拉西著 — 乌鲁木齐：新疆人民出版社，2002.1

ISBN 7－228－07006－2

Ⅰ．司... Ⅱ．穆... Ⅲ．中篇小说—作品集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ．I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2002）第 003362 号

责任编辑：巴力江，阿达来提·买合苏提
责任校对：阿斯亚·艾合买提
封面设计：艾克拜尔·萨里

司机的梦（维吾尔文）

（中篇小说集）

穆罕默德·巴格拉西 著

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码 ：830001）
新疆新华书店发行 新疆华清印刷有限公司印刷
850×1168 毫米 32 开本 9.75 印张
2002 年 3 月第 1 版 2002 年 3 月第 1 次印刷
印数：1 — 3000

ISBN7－228－07006－2/I·2538 定价：14.50 元

زەيتۇنە

1

ئالىي مەكتەپنى يېڭىلا پۈتتۈرگەن يىلىم ئىدى. تەقسىم قىلىنغان ناھىيىگە بارغۇم كەلمىدى. ئۈرۈمچىدە مېنى دەررۇ ئېلىپ قالغۇدەك ئىدارە چىقمىدى. ئەدەبىياتتا ئوقۇغانىدىم. ئوقۇش جەريانىدا خېلى نۇرغۇن شېئىر، نەزەرىيىۋى ماقالە ئېلان قىلىپ، بىرقانچە تەھرىر بۆلۈملەرگە تونۇشلۇق بولۇپ قالغانىدىم. ئۇلارغىمۇ قاتراپ باقتىم. لېكىن ھەممىسىلا دېگۈدەك: «ئېلىشنىغۇ ئالاتتۇق، لېكىن بۇ يىلقى شتات كۆرسەتكۈچىنى ئىشلىتىپ بولدۇق، كېلەر يىللىق شتات كۆرسەتكۈچى چۈشكىچە كۈتۈڭ» دەپ قايتۇرۇشتى.

شۇنىڭ بىلەن يا تەقسىم قىلىنغان ناھىيىگە بارماي، يا ئۈرۈمچىدە ئىش تاپالماي جەمئىيەتتىكى ئىشسىزلار قاتارىغا كىرىپ قالدىم. مېنىڭ سەرسانلىق-سەرگەردانلىق ھاياتىم مانا شۇنداق باشلاندى.

ئەل - ئاغىنىلەرنىڭ ياتاقلىرىدا يېتىپ -قوپاتتىم. تامىقىم ئۆدۈللۈق ئىدى. نەدە تاپسام شۇ يەردە يەيتتىم. تاپالمىسام ئاچ يۈرەتتىم. تىقىشتۇرۇپ ساقلاپ يۈرگەن پۇللىرىممۇ تۈگىدى. بەزىدە يازغۇچىلارنىڭ ئەسەرلىرىنى كۆچۈرۈپ بېرەتتىم. قەلەم ھەققى يوقنىڭ ھېسابىدا ئىدى . ئاشۇ ئازغىنە قەلەم ھەققى مېنىڭ بىردىنبىر كىرىمىم ئىدى. . مەن لېۋىمنى چىشلەپ

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

يىلىنىڭ توشۇشىنى كۈتەتتىم. يېڭى يىلدا يېڭى شتات كۆرسەتكۈچى تەقسىم قىلىنسا بىر ئامال قىلىپ بىرەر تەھرىر بۆلۈمىگە ئورۇنلىشىۋېلىش خىيالىم بار ئىدى.

شۇنداق كۈنلەرنىڭ بىرىدە، بىر ژۇرنال تەھرىر بۆلۈمى مېنى ئۇشتۇمتۇت چاقىرتىپ قالدى. ئۇلار كېلەر يىلغا ئاتاپ سەنئەت كالېندارى نەشر قىلغانىكەن. بۇ كالېندارنى جەنۇبىي شىنجاڭغا ئاپىرىپ سېتىپ كېلىش ئۈچۈن ئادەم كېرەك بولۇپ قاپتۇ. تۇرمۇش پۇلى ۋە ياتاق بىلەن تەمىنلەيدىكەن. مەن خۇشاللىق بىلەن رازى بولدۇم. چۈنكى تۇرمۇشۇم مەلۇم ۋاقىت بولسىمۇ كاپالەتكە ئىگە بولاتتى. ئوبدانراق ئىشلەپ ئۇلاردا ياخشى تەسىرات قالدۇرسام، مۇشۇ تەھرىر بۆلۈمىگە ئورۇنلىشىپ قېلىشىممۇ مۇمكىن ئىدى.

تەھرىر بۆلۈمىنىڭ كالېندار سېتىش ئىشى بىرلا ماڭا قاراشلىق تۇرغاندەك ھالدا ئىكەن. مەن ئۇلار بىلەن سۆزلىشىپ ئۈچىنچى كۈنىلا، كونىراپ ئەبجىقى چىقىپ كەتكەن «212» تىپلىق كىچىك ماشىنىغا تېڭىق - تېڭىق كالېندارنى بېسىپ جەنۇبىي شىنجاڭغا يۈرۈپ كەتتۇق. ياق، «كەتتۇق» ، ئەمەس، «كەتتىم» . چۈنكى ماشىنىدا شوپۇر ئۇستام بىلەن ئىككىمىزلا، ئۇ ماشىنىغا مەسئۇل، مەن كالېندارغا. تەھرىر بۆلۈمى قولۇمغا تەھرىر بۆلۈمىنىڭ تولۇق ھوقۇقلۇق ۋەكىلى ئىكەنلىكىمنى ئىسپاتلايدىغان كىملىك ۋە شۇ ژۇرنالنىڭ مۇخبىرلىق كىنىشكىسىنى بەرگەنىدى. مەن مۇشۇ نەرسىلەرنى قولۇمغا ئېلىپ ماشىنىغا چىقىۋاتقىنىمدا پەقەت ئەمدىرەكلا ئۆزۈمنى مەن ياشاۋاتقان مۇشۇ جەمئىيەتنىڭ بىر ئەزاسى بولغان ئوخشايمەن، دەپ ئويلاپ قالدىم. ئويلاپ باقسام، ئادەمدىكى ئىجتىمائىي مەسئۇلىيەت تۇيغۇسىلا شۇ كىشىنى: «مەن مۇشۇ دەۋرنىڭ، مۇشۇ جەمئىيەتنىڭ ئەزاسى، ھاياتنىڭ ئىشتىراكچىسى مەن» دەيدىغان سېزىمگە كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭ تىرىك، ھەرىكەتتىكى ئادەم ئىكەنلىكىنى مۇئەي-

يەنلەشتۈرىدىكەن. سەن بىر ئەمەس، ھەتتا بىرقانچە ئالىي مەك-
تەپنى پۈتتۈرگەن بولساڭمۇ، زىممەڭدە بىرەر ئىش توغرىسىدا
بۇرچ ۋە مەسئۇلىيەت بولمىسا سەن ئەدناسى ئۆزۈڭنى بۇ دۇنيا
بىلەن ھېچبىر ئالاقىسى يوق ئادەمدەك سېزىدىكەنسەن. بۇلار
مېنىڭ بەش - ئالتە ئايلىق سەرگەردانلىق ھاياتىم جەريانىدا ئىگە
بولغان يەكۇنۇم ئىدى.

بىز (شوپۇر ۋە مەن) ھەربىر ناھىيىدە دېگۈدەك ئىككى ئۈچ
كۈندىن توختاپ، ئون يەتتە، ئون سەككىز كۈن بولدى دېگەندە
قەشقەرگە يېتىپ كەلدۇق. كالپېندارلارنى يول بويى تارقىتىپ
ماڭغان بولساقمۇ، قەشقەرگە يەنە سەككىز - ئون تېكچىق كالپېندار
ئېشىپ قالدى. قەشقەردە ئۈچ - تۆت تېكچىقنى تارقاتتىم. يېڭى
يىل يېقىنلىشىپ كەلمەكتە ئىدى. قولۇمدىكى كالپېندارلارنى
ناھايىتى تېزلىكتە تارقىتىۋەتمىسەم يىل ئۆرۈلۈپ كېتىپ قالسا،
ئۇلارنى ھېچكىم ئالمايتتى. ئۇ چاغدا تەھرىر بۆلۈمىگە بىرمۇنچە
پۇل زىيان بولاتتى، ئۇنىڭ ئۈستىگە مەن تەھرىر بۆلۈمى تاپشۇر-
غان ئىشنىڭ ھۆددىسىدىن چىقمىغان بولاتتىم - دە، ئۇلار مېنىڭ
سەممىيىتىم ۋە ئىقتىدارىمدىن شۈبھىلىنىپ قالاتتى، نەتىجىدە
مېنىڭ ئاشۇ تەھرىر بۆلۈمىگە ئورۇنلىشىش ئىشىم سۇغا چىلە-
شاتتى. مۇشۇ خىياللار مېنى بىئارام قىلاتتى.

كالپېندار ياخشى ئىشلەنگەن بولۇپ، نەپىس، قىزىقارلىق ۋە
مول مەزمۇنلۇق ئىدى. كۆرگەنلا ئادەم: «پاھ نېمىدېگەن ئېسىل
-ھە؟!» دېيىشەتتى. ئەمما قولىغا ئېلىپ كۆرۈپ باقىدىغان
ئادەم كۆپ، پۇل سانايدىغان ئادەم ئاز ئىدى. مەن بازارمۇ بازار،
گۇزەرمۇ گۇزەر قاتراپ يۈرەتتىم. ساۋاقداشلىرىمغا، تونۇش -
بىلىش، ئاغىنە - بۇرادەرلەرگە خىزمەت ئىشلەيتتىم، يالۋۇرات-
تىم. ئۇلار مېنىڭ ھالىمنى چۈشىنەتتى - دە، ۋېلسىپىتلىرى-
نىڭ ئارقىسىغا بىرەر تېكچىقتىن كالپېندارنى ئارتىشىپ مەھەللىمۇ
مەھەللە، يېزىمۇ - يېزا، ئىدارىمۇ ئىدارە چاپاتتى.

مەن بىرەر ئاي بولا ـ بولمايلا مۇكەممەل بىر «ۋاكالىتەن مال ساتقۇچى» بولۇپ يېتىشىپ چىقتىم. ئەدەبىياتتىكى بىلىمىم، شائىرانە ناتىقلىقىم ئەسقاتتى، ماللىرىمنى ماختاشقا، خېرىدارنى شىلاشقا، تەرسالىرىنى زورلارشقا تولىمۇ ئۇستا بولۇپ كەتتىم. قىرىق، ئەللىك تېخىق كالېندارنى قولدىن چىقارغۇچە تولا جاۋىلداپ كالپۇكىمنىڭ بىرقات تېرىسى چۇشۇپ كەتتى. «ھەر نېمە قىلساڭ، بىر نېمە قىل» دېگەندەك، يېڭى يىلغا ھەپتە قالغاندا قولۇمدىكى كالېندارلارنى ئاساسەن تارقىتىۋەتتىم. پەقەت بىر تېخىق كالېندار ئېشىپ قالدى.

تارقىتىشنىغۇ تارقىتىۋەتتىمۇ، لېكىن كۆپلىرىنى نېسىگە بەرگەنىدىم. نەق پۇل بەرگەنلەر بەك ئاز ئىدى. ئاخىر بولماي ماشىنىنى ئۇرۇمچىگە قايتۇرۇۋېتىپ، ئۆزۈم قەشقەردە قېپقالدىم. ماشىنىنىڭ چىقىمىنى كۆتۈرۈشكە ماجالىم يەتمەيتتى. خەقنىڭ گەدىنىدە قالغان پۇلنى يىغىۋېلىش ئۈچۈن قانچىلىك ۋاقىت كېتىدىغانلىقى ھەققىدە بىر نېمە دېمەك تەس ئىدى، بىر ئادەمنىڭ چىقىمى بولسىمۇ ئازايمىسا بولمايتتى، بولۇپمۇ ماشىنا تۇرىۋەرسە قولغا چۈشكەن پۇلنى ئۇدۇللۇق ماي ۋە رېمونت پۇلىغا سېلىپ بېرىشكە مەجبۇر بولاتتىم.

ماشىنا قايتىپ كەتتى. ئۆزۈم يېگانە قالدىم. كالېندارنىڭ پۇللىرى بولسا يىغىلمايۋاتاتتى. بەزى ئىدارىلەر مۇددەتكە بۆلۈپ بېرەيلى، دەپ تۇرۇۋالدى. بەزىلىرى يېڭى يىللىق خىراجەت پۇلىدىن بېرىمىز دەپ پەقەتلا بەرگىلى ئۇنىمىدى. ئاخىر شۇلارنىڭ دېگىنىگە كۆنمەي بولمىدى. شۇنىڭ بىلەن مەن قەشقەردە «لەڭگەر تاشلاپ» ياتتىم. تەھرىر بۆلۈمىدىن خىراجەتكە ئاجرىتىپ بەرگەن پۇل ئاللىقاچان تۈگىگەنىدى. نېمىشقىدۇر ئۇلار مېنى ئۇنتۇپ كېتىشكەندەك ياكى پۇل ئەۋەتىشمەيدۇ، ياكى خەت ـ خەۋەر.

ئۈچ ۋاق تامىقىم ئۈچۈن كۈنىگە ئاز دېگەندە سەككىز ـ ئون

سوم كېتەتتى. ياتاق ئۈچۈن ئۈن ـ ئون بەش سوم. يەنە ئەتراپتى-
كى ناھىيىلەردىكى قەرزنى سۆيلەشكە ئاپتوبۇس كىراسى، تېلې-
فون ھەققىمۇ بار تېخى. قىسىپراق ھېسابلىسام ماڭا كۈنىگە ئاز
بولغاندىمۇ يىگىرمە ـ ئوتتۇز سوم بولمىسا بولمايتتى. يانچۇقۇم-
مۇ قۇرۇپ قالغىلى قوپتى. ئىككى ۋاق تاماققا چۆشۈپ قالدىم.
بەزىدە پۈتۈن كۈنلەپ ئاچ قالاتتىم. ھەممىدىن ياتاقنىڭ ئىشى
چاتاق ئىدى. كۈنلۈكنى كۈنلۈك تاپشۇرمىسام بولمايتتى. ئاخىر
بىر چارە ئويلاپ تاپتىم — بىر مېھمانخانىغا بارىمەن ـ دە،
ئۆزۈمنىڭ تەھرىر بۆلۈمى يېزىپ بەرگەن كىملىكى بىلەن مۇخ-
بىرلىق كىنىشكامنى كۆرسىتىمەن ۋە ئۇلارغا «زىيارەت ئۈچۈن
كەلگەنىمەن. پۇلۇم تۈگەپ كەتتى. تەھرىر بۆلۈمىمىز پۇلنى
ماڭغۇزۇۋېتىپتۇ، يا بۇ گۈن، يا ئەتە يېتىپ كېلىدۇ، پۇل كەلگى-
چە نېسىگە يېتىپ تۇراي!» دەيمەن. مەن پەقەت «مۇخبىر»
بولغىنىم ئۈچۈنلا ئۇلار تەستىرەك ماقۇل بولىشىدۇ. ئورۇنلىشى-
ۋالغاندىن كېيىن مېنىڭ «ئەتەم» تۈگىمەيدۇ، ئۇنى دەپ، بۇنى
دەپ بەش ـ ئالتە كۈننى ئۆتكۈزىۋالىمەن ـ دە، بىر كۈنى
بولغاندا مېھمانخانا بىلەن «خوشلاشمايلا» «غىپپىدە» تىكىۋېتى-
مەن ۋە باشقا بىر مېھمانخانىدىكى «مېھماندارچىلىق» نى باشلى-
ۋېتىمەن. شۇنداق قىلىپ شەھەر ئىچىدىكى مېھمانخانىلارنى بىر
قۇردىن كوملاپ بولدۇم. پۇلنى تېخى يىغىپ بولالمىغانىدىم.
قەشقەردە يەنە قانچىلىك تۇرۇپ قېلىشىمنى بىلمەيتتىم. ئاخىر
مەن شەھەر سىرتىدىكى مېھمانخانىلارغا «يۆزلىنىشكە» مەجبۇر
بولدۇم.

2

بىر كۈنى «يارباغ» مېھمانخانىسىدىكى «مېھماندارچىلىق»
نى تۈگىتىپ يېنىپ چىقتىم. ئەمدىكى نىشانىم «سەمەن»

مېھمانخانىسى ئىدى. سومكامنى كۆتۈرۈپ سەمەن تەرەپكە يول ئالدىم. خىيال بىلەن كېتىۋاتسام ئارقامدىن بىر ئات ھارۋىسى يېتىشىپ كەلدى، قارىسام كىرا ھارۋىسى ئىكەن. «توسايمۇ ـ توسمايمۇ» دەپ ئىككىلىنىپ توختاپ قالدىم. ئاڭغىچە ھارۋىكەش ھارۋىسىنى ئۇدۇلۇمغا ئەكىلىپ توختاتتى. مەن نېرى ـ بېرىسىنى ئويلاپ تۇرمايلا ھارۋىغا سەكرەپ چىقىپ، ئالدى يان تەرەپكە جايلىشىۋالدىم. ياخشى بېقىلغان تورۇق ئات قاتراپ يۈرۈپ كەتتى. مەن ھارۋىكەشكە يەر تېگىدىن سەپسالدىم. ھارۋىكەش قىرىق بەش ـ قىرىق ئالتە ياشلاردىكى قاڭشارلىق كەلگەن، كۆزلىرى كۆك ۋە ئىچكىرى، ئۆڭى ئاق سېرىق، چاشقان بۇرۇت ئادەم ئىدى. ئۇ چاپىنىنىڭ ئالدىنى ئېچىۋەتكەنىدى. خالتا كۆڭلىكىنىڭ ياقىسىمۇ ئوچۇق ئىدى. ياقىسىنىڭ ئوچۇق يېرىدىن ئۇنىڭ سېرىق بۇدۇر تۈك قاپلاپ كەتكەن قىزغۇچ ۋە توخۇ ئەت مەيدىسى كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئۇ ياغلىشىپ كەتكەن دولان تۇمىقىنى نوچىلارچە قىيسايتىپ كىيىۋالغانىدى. مەن بۇ ئادەمگە سەپسىلىۋېتىپ: «كىراغا قانچە پۇل سورار، بۇ ھارۋىكەشكە قانداق تاقابىل تۇرسام بولار؟» دېگەنلەرنى ئويلايتتىم. ئۇنىڭ تەققى ـ تۇرقىدىن شەھەرنىڭ تازا ياغلىمچى، كۆرەڭ ۋە قىتمال ھارۋىكەشلىرىدىن ئىكەنلىكى چىقىپ تۇراتتى. بۇنداق ئادەملەرگە ئوڭاي تاقابىل تۇرغىلى بولمايتتى.

— نەگىرەك ئاپىرىپ قويىمەن يىگىتنىڭ گۆلى؟ — دېدى ئۇ ئادەم باش ـ ئايىغىمغا ياراتمىغاندەك بىر خىل نەزەردە قارىۋېتىپ.

مەن شۈنى كۈتۈپ تۇرغانىدىم. ئالدىراپ جاۋاب بەردىم:

— سەمەن مېھمانخانىسىغا. . . نەچچە؟

ئۇ ئالتۇن چىشلىرىنى پارقىرىتىپ ھىجايدى:

— ئەرزان دەيمەن، يوقىنىڭ ئورنىدا.

مەن قەشقەرلىكنىڭ «ئەرزان» نى بەك ئوبدان چۈشىنەتـ

تىم. ئۇنىڭ ئاشۇ گېپى بىلەن يېنىمدىكى يوقنىڭ ئورنىدىكى پۇلنىڭ غېمىگە چۈشتۈم. «پىيادىلا بارسام بولغانىكەن، ئەتتەڭەي. . .» دەيتتىم ئىچىمدە. شۇ ئەسنادا هارۋا ئالدىمىزدا كېتىپ بارغان بىر قىزغا يېتىشىپ قالدى. ئۇ قىز بىر چوڭ سومكىنى كۆتۈرىۋالغانىدى. سومكىنىڭ ئېغىرلىقىدىن ئۇنىڭ سومكىنى تەستە كۆتۈرۈپ كېتىۋاتقىنىنى كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

قاتراپ كېتىپ بارغان ئاتنىڭ ئاياغ تىۋىشى ۋە ئاتنىڭ بوينىغا ئېسىلغان قوڭغۇراقلارنىڭ كوچىنى بىر ئالغان «جاراڭ-جۇرۇڭ»ىنى ئاڭلىغان قىز ئارقىسىغا ئۆرۈلۈپ، كېلىۋاتقان هارۋىغا قاراپ توختاپ قالدى. هارۋىكەش ئۇنىڭ ئۇدۇلىغا بېرىپ هارۋىنى توختاتتى.

— چىقىۋالسىلا چىرايلىق قىز، جاپا تارتىپ قاپلا. — هارۋىكەش ئۇ قىزغا قارىماي ئاتنىڭ تەردىن هۆللىنىشكە باشلىغان تۇخۇمدەك ساغرىسىغا تەشۋىشلەنگەندەك قارىۋېتىپ، قىزغا مۇراجىئەت قىلدى.

قىز قولىدىكى سومكىنى سۆرىگەندەك تەسلىكتە كۆتۈرۈپ هارۋىغا يېقىنلاشتى. مەن ئىختىيارسىز هارۋىدىن سەكرەپ چۈشۈپ قىزنىڭ قولىدىكى سومكىنى هارۋىغا ئالدىم. مەن سومكىنى ئۇنىڭ قولىدىن ئېلىۋاتقىنىمدا ئۇ قىز ماڭا «لاپپىدە» بىر قاراپ قويدى. مەن پەقەت شۇندىلا بۇ قىزنىڭ ئادەم هەيران قالغۇدەك دەرىجىدە چىرايلىق قىز ئىكەنلىكىگە دىققەت قىلدىم. شۇ هامان يۈرىكىمنى ئىللىق بىر سېزىم قۇچقاندەك قىلىپ، نەچچە ئايلىق سەرسان هاياتنىڭ دىشۋارچىلىقىدا ئۆگدەپ قالغان يىگىتلىك سېزىملىرىم چۆچىگەندەك قىلدى. سومكا راستىنلا ئېغىر ئىدى. ئاغزى ئوچۇق سومكا ئارقا سان گۆش، تۇخۇم، نان، كۆكتات ۋە يەنە ئاللىقانداق نەرسىلەر بىلەن لىق توشقانىدى. سومكىدا يەنە ئىككى - ئۈچ پارچە نېپىزرەك كىتاب تۇراتتى. مەن سومكىنى هارۋىغا تاشلاپ، ئۆزۈممۇ هارۋىغا سەكرەپ چىقتىم. قىز ئىنتا-

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

يىن چاققانلىق بىلەن هارۋىغا «لىككىدە» قىلىپ چىقىۋالدى ۋە
ماڭا يېقىنراق جايلىشىپ ئولتۇرىۋېتىپ، ماڭا قاراپ ئىللىققىنە
كۈلۈمسىرەپ قويدى. قىزنىڭ هارۋىغا چىققان ۋاقتىدىكى ئاجا-
يىپ نەپىس هەرىكىتى ۋە ئۇنىڭ بايىقى تاتلىق تەبەسسۇمى نېمىش-
قىدۇر ماڭا چۈشىنىكسىز بىر خۇشاللىق بەخش ئەتتى. مەن
قىزغا خۇددى باشقىچىلا قىزىرىپ پىشقان بىر تال ئالمىغا هەۋەس-
لىنىپ قارىغاندەك ئىشتىياق ئىچىدە سەپسېلىشقا باشلىدىم.

قىز ئون سەككىز، ئون توققۇز ياشلاردا كۆرۈنەتتى. قام-
دەك قاپقارا ۋە قويۇق چاچلىرىنى سىپتا تاراپ بېشىنىڭ ئارقىسى-
غا تۈگۈۋالغانىدى. قاش - كىرپىكلىرى تۈكۈلۈپ تۇراتتى. ئۇ-
زۇن، ئىنچىكە ۋە قارا قاشلىرى يۇقىرىغا قايرىلىپ تۇراتتى.
قويۇق ۋە ئۇزۇن كىرپىكلىرى كۆزىگە سايە تاشلىغانىدى. ئېقىپ
چۈشكەندەك تۈز، ئىنچىكە، لېكىن ئوتتۇرىسى سەلگىنە ئېگىز
كەلگەن بۇرنىنىڭ ئاستى يۇپقا، يۇمران تۈكلەر بىلەن سەلگىنە
كۆكىرىپ تۇراتتى. ئېچىلىشنى تېخى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىگەن
ياش غۇنچىدەك پاكىز، قىزغۇچ هالرەڭ ۋە يۇمران لەۋلىرى
هېقىقەتەك يالتىراپ تۇراتتى. سەلگىنە تۈزۈپ قالغان بۇدۇر چاچ-
لىرىنىڭ ئارىسىدا ماراپ تۇرغان چۆچۈرىدەك كىچىككىنە قۇلاق-
لىرىدىن، «ساغۇچراق، سىلىق، ئىنچىكە بوينىدىن، يۇپيۇمۇلاق
ۋە يۇمران ئېڭىكىدىن كىشىنىڭ ئىچىنى كۆيدۈرگىدەك دەرىجى-
دىكى بىر خىل يېقىملىق گۈزەللىك بالقىپ تۇراتتى. «هەقىقىي
قەشقەر گۈزىلى!» دەپ ئويلىدىم ئىچىمدە.

قىز مېنىڭ تەرسالارچە قادىلىشىمدىن ئەيمەنگەندەك قاپقارا،
نۇرانە ۋە كۈلۈپ تۇرىدىغان چىرايلىق كۆزلىرىنى كۆزۈمدىن
قاچۇرۇپ يەرگە قارىۋالدى. مەن نېمىشقىدۇر بىر خىل كۆڭۈل
ئۇزۇكچىلىكىدە چوڭقۇر بىر تىنىۋەتتىم.

— ئۆزلىرىنى نەگە ئاپىرىپ قويىمەن، خېنىم؟

باياتىدىن بېرى ئاتىنىڭ تۆشلۈكىنى بىردەم چىڭىتىپ، بىر-

دەم بوشتىپ يۈرگەن هارۋىكەشنىڭ ئاۋازى جىملىقنى بۇزدى.
قىز مېنىڭ مۇرەمدىن نەزەرىنى ئارتىلدۇرۇپ هارۋىكەشكە بويىنىنى سوزۇپ جاۋاب بەردى:
— سەمەنگە، ماددىي ئەشيا (ماددىي ئەشيا ئىدارىسىنىڭ ئالدىغا دېمەكچى بولسا كېرەك) نىڭ يېنىغىلا...
— ئىككىلىرى بىر يەردە چۈشىدىكەنلا - دە، — هارۋىكەش هارۋىغا تايانمايلا چىقىۋالدى ۋە هارۋىنى قوزغىدى. قىز هارۋى-كەشنىڭ گېپى بىلەن ماڭا تەئەججۈپ ئارىلاش قاراپ كۈلۈپ قويدى.
— ئۆيىڭىز شۇ يەردىمۇ؟ — سورىدىم مەن قىزدىن گەپ تەمە قىلىپ. قىز سوئالىمغا جاۋاب بەرمەي، سوئال قويدى:
— سىلىنىڭ نەدىن كېلىشلىرى؟
مەن شۇندىلا ئۇنى «سىزلەپ» خاتا قىلغىنىمنى سەزدىم. قەشقەرلىكلەرنىڭ هەرقاندىقى «سىلى» دەيدىغانلىقى يادىمدىن چىقىپتۇ.
— ئۇرۇمچىدىن. سەمەنگە ئىش بىلەن ماڭدىم.
قىز ئۇن - تىنسىزلا باش-ئايىغىمغا بىر قۇر سەپسالدى. «ئوغرى دەپ گۇمان قىلىۋاتامدىكىن مېنى» دەپ ئويلاپ قالدىم شۇ هامان. چۈنكى مېنىڭ ئۇرۇمچىدە كىيىپ چىققان چوپان چاپىنىم، چوپان ئىشتىنىم بىر - ئىككى ئايدىن بۇيان سۇ كۆرمى-گەچكە، قاسساپنىڭ پەشتامىسىدەك قاسماقلىشىپ، ئۆز رەڭگى-دىن قالغانىدى. «ساياهەت ئايىغى» دەپ ئاتىلىدىغان ئاق مودا ئايىغىممۇ چورۇققا ئوخشاپ قالغانىدى. چاچلىرىم نەچچە ئايلاپ ياسىتىلمىغاچقا، قۇلاقلىرىمنى بېسىپ يەلكەمگە تېگەي دەپ قال-غانىدى. ئانچە يىرىك بولمىسىمۇ، بەكمۇ قويۇق ئۆسكەن ساقال - بۇرۇتلىرىم مېنى چوڭلا بىر ئادەمگە ئايلاندۇرۇپ قويغانىدى.
مەن سەل خىجالەت بولدۇم - دە، كۆزۈمنى ئۇ قىزدىن قاچۇردۇم.

دېكابىر ئايلىرى بولۇشىغا قارىماي، ھاۋا ئىللىق ئىدى. يول بويىدىكى كۆك قەرىگە بوي سوزغان قاتار - قاتار تېرەكلەر ياپراقسىز بولۇشىغا قارىماي، زېمىنغا بىر خىل جەزىبە ۋە كۆڭۈل- لۈكلۈك بەخش ئەتكەنىدى. تېرەكلەرنىڭ غولى كۆك ئىدى. شۇ قەدەر كۆك ئىدىكى، ئاشۇ تېرەكلەرنىڭ غولىدىن بالقىغان كۆ- كۈچ رەڭ بۇ گۈزەل ۋادىنى بىر يوپقا ۋە چەكسىز كۆك نۇر قۇچىقىغا بۆلىگەنىدى. بۇ تېرەكلەرنىڭ غولى پاكىز ۋە سۈزۈك ئىدى. شۇ قەدەر سۈزۈك ئىدىكى، ئاددىي كۆز بىلەن تېرەك غوللىرىنىڭ ئىنچىكە تومۇرلىرىدا شىرقىراپ ئېقىۋاتقان تارام - تارام كۆكۈچ سۈنى كۆرگىلى بولىدىغاندەك ئىدى. بۇ تېرەكلەرنى «تېرەك» دېگەندىن كۆرە، كۆك خرۇستال تۈۋرۈك، غايەت زور بىللور نوكچىسى ۋە ياكى كۆك نۇر دەستىسى دېگەن تۈزۈك ئىدى. قەشقەر تېرىكى ئاشۇنداق كۆك ۋە سۈزۈك ئىدى، شۇ قەدەر پاكىز ئىدى.

ھارۋىنىڭ چاقى كىچىكرەك لاقىغا چۈشكەندەك قىلدى. مەن سىلكىنىشتىن ئۆزۈمگە كېلىپ قىزغا بۇرۇلۇپ قارىدىم. قىزمۇ مەن تەرەپكە قايرىلىپ قارىدى. ئىككىمىزنىڭ كۆزلىرى نېمىش- قىدۇر بىر خىل ئازادىلىك، ھەيرانلىق ۋە يەڭگىلگىنە خۇشاللىق سېزىملىرى ئىچىدە ئۇچراشتى. ئۇنىڭ كۆزلىرى دېدىل، شوخ ئىدى، كۈلۈپ تۇراتتى، گۈزەل ئىدى.

— نېمە كىتاب ئالدىڭىز؟ ئۆزىڭىزگىمۇ؟ — مەن ئۇ قىزغا يەنە نېمە دېيىشىمنى بىلمەي ئىختىيارسىز لا سومكىسىنىڭ ئاغزىدا كۆرۈنۈپ تۇرغان كىتابلارغا قول ئۇزاتتىم. «ئۇيغۇر خەلق چۆ- چەكلىرى»، «گىرىم چۆچەكلىرى»، «گۈلپەرى»، «ئاندېر- سون چۆچەكلىرى».

مەن كۈلۈۋەتتىم:

— پاھ، ساپلا چۆچەككۇ؟ چۆچەكچى ئوخشىمامسىز!

— قانداق؟ چۆچەك بولسا بولمامدىكەن؟ — ئۇ قىز قەشقەر

شىۋىنسىدە ھەيران بولغاندەك سوزۇپ سورىدى.

— ياقەي، بولىدىغۇ. لېكىن ھەممىسىلا چۆچەك ئىكەن دې-مەكچىمەن. . . مەن قىزنى رەنجىتىپ قويغان ئوخشايمەن دەپ چۆچۈپ قالدىم ۋە ئالدىراپ ئىزاھ بەردىم.

— بۇلارنىغۇ باللارغا ئالدىم. ئۆزۈممۇ چۆچەك ئوقۇشقا ئامراق، شۇڭا ھەر كۈنى كەچتە باللارغا چۆچەك ئوقۇپ بېرى-مەن.

«باللار؟ ئوقۇتقۇچىمىدۇ؟ نېمىشقا كەچتە ئەمدى؟ ئوقۇغۇ-چىلار كۈندۈزى ئوقۇيدىغۇ؟ ئۆكىلىرىغا بولسا كېرەك، لېكىن نېمىشقا ئۆكىلىرىمغا دېمەيدۇ؟ ياكى باللىق چوكانمۇ - يە؟ قەشقەردە بەك كىچىك ئەرگە بېرىمىش، دەپ ئاڭلىغان، لېكىن قانچە كىچىك بولسىمۇ چۆچەك ئاڭلىغۇدەك بالىسى يوقتۇ تېخى، بىراق «باللار» غا دەۋاتىدۇ. بۇ بىر نەچچە بالا دېگەن گەپقۇ؟»

— مۇشۇ كۈندە بەزى يازغۇچىلارنىڭ يېزىۋاتقان نەدىكى تې-تىقسىز قۇرۇق گەپلىرىدىن چۆچەك مىڭ ياخشى ئەمەسما؟ چۆ-چەكنىڭ تىلى ئاددىي، چۈشىنىشلىك، ۋەقەلىكى قىزىقارلىق، ئادەملەرنىڭ خاراكتېرى روشەن، ساپلا ياخشىلىق، گۈزەللىك مېھىر - شەپقەت، ئادالەت، باتۇرلۇق كۈيلىنىدۇ. بىزنىڭ يازغۇ-چىلىرىمىزچۇ؟ يېزىق دېسە، بىرلىرى رېئالىزم دەپ نەدىكى قۇرۇق تەشۋىقاتنى يېزىۋاتقان، يەنە بىرلىرى مودېرنىزم دەپ نەدىكى ئېلىشىپ قالغان ساراڭنى. . . مۇشۇ كۈندە يازغۇچى دېگەنلەرنى ساراڭ بولىدىكەن دېگۈم كېلىدۇ. يېزىۋاتقىنى غېچلا قۇرۇق سەپسەتە، ئۆزىنىڭ خەلقىنى بىلمەيدۇ، مىللىتىنى چۈ-شەنمەيدۇ! مىللەت نېمە ئويلايدۇ، نېمىنى ئارزۇ قىلىدۇ، قانداق كۈن كۆرۈۋاتىدۇ؟ دېگەنلەر ئۇخلىسا چۈشىگىمۇ كىرمەيدىغان ئوخشايدۇ ئۇ خەقنىڭ! يازغان نېمىسى يا خەقنى خۇش قىلالمى-غان، يا ئۆزىنى!

قىزنىڭ گەپلىرى بىلەن ئۇنىڭغا بولغان زوقۇم تېخىمۇ ئاش-
تى. قىز خېلىلا ئوبدان كىيىنگەنىدى. سېرىق يۇڭ پوپايكا،
پاختەك تۈكى رەڭدىكى سارجىدىن تىكىلگەن تار يوپكا قىزغا
كۆلدەك ياراشقانىدى. مەن ئۆزى گۈزەل، ياسىنىشى جايىدا قىز-
لارنى جىق كۆرگەنمەن، لېكىن پىكرى جايىدا قىزلارنى بولسا
ناھايىتى ئاز ئۇچراتقانىدىم. بولۇپمۇ ئۆزىنىڭ كىيىنىشى، قىلى-
دىغان پەدىزى ۋە يىگىتلەرنى جەلپ قىلىش ئۇسۇللىرىدىن باشقا
نەرسىلەر توغرىسىدىمۇ باش قاتۇرۇشنى بىلمەيدىغان قىزلارنى كەم-
دىنكەم ئۇچرىتىپ قالىمەن. مۇشۇ كۈنلەردە بۇنداق قىزلار بار-
غانسېرى ئازلاپ كېتىۋاتاتتى.

ئالدىمدىكى بۇ قىز شۇ قەدەر گۈزەل ۋە يېقىملىق ئىكەن،
كىيىنىشىنىمۇ، كىيىنگەندە زامان مودىسى بويىچە كىيىنىشىنىمۇ
بىلىدىكەن ۋە شۇنىڭغا يارىشا «خەلق»، «مىللەت»، «ئەدەبى-
يات»، «يازغۇچى» دېگەندەك بىر قەدەر زىل ۋە بۈيۈك تېمىلار
توغرىسىدا ئويلايدىكەن... پىكرىنىڭ كەسكىنلىكىنى قارا ئۇ-
نىڭ؟ ھاللىق ۋە ياخشى ئائىلىنىڭ پەرزەنتى، ياخشى تەربىيىلەن-
گەن مۇنەۋۋەر قىزدەك قىلىدۇ ئۆزى. ئەگەر ئۈرۈمچىدەك يەر-
لەردە بولۇپ قالىدىغان بولسا ئۈرۈمچى قىزلىرىنىڭ سەرخىلى
بولاتتىكەن. ھەرقانداق سورۇنغا ياراشقۇدەك، ياخشى ئەرگە يارى-
غۇدەك... نېمە ئىش قىلىدىغاندۇ زادى؟ قانچىلىك ئوقۇغاندى-
كىن؟ ئەڭ تۆۋەن بولغاندىمۇ تولۇق ئوتتۇرا، بولمىسا ئالىي
مەكتەپنى يېڭىراق پۈتتۈرگەندەك قىلىدۇ. خۇدايىم ماڭا مۇشۇن-
داق قىزلارنى نېسىپ قىلسا - ھە. توۋا دەي، پەرىزاتتەك بۇنداق
گۈزەل قىز نەدە تۇرۇپتۇ مەندەك ساياققا. بۇنداق مەلىكىلەرگە
قولىمىز قىسقا - دە، ئاسماندىكى تولۇن ئايغا تەلمۈرۈپ قارىغان-
دەك تەلمۈرگىنىمىزچە قاراپ قالىمىز شۇ، لېۋىمىزنى چىشلەپ.
.. مەن كەلسە - كەلمەس خىيال بىلەن بەنت ئىدىم. كۆزۈم قىز
تەرەپكە قادالغانىدى. قىزنىڭ سۆزلىگەن چاغدىكى چېچەن، ئۆت-

كۆر، ئەلتەك ۋە خۇشخۇيلۇقى، سۈكۈتتە ئولتۇرغان چاغدىكى
چوڭ سۈپەت، تەمكىن ۋە خىيالچان گۈزەللىكى، گاھىدا سىلىق،
گاھىدا يەڭگىل سىلكىنىپ كېتىپ بارغان ھارۋىدا ئولتۇرۇشىدى-
كى لاتاپەتتى، ئۆزىنى تۇتۇشلىرى، كىچىككىنە بولسىمۇ قىمىر-
لىشىدىكى بىر خىل گۈزەل نازاكەت مېنى ھېلىدىن - ھېلىغا
مەست قىلماقتا ئىدى. مەن بۇ قىزغا مىنۇتسېرى ئېچىكىپ،
مەھلىيا بولۇپ قېلىۋاتاتتىم. تۇۋا، كۆڭۈل دېگەن - ھە. .

— ئۆرۈمچىدە نېمە خىزمەت قىلىلا؟ بۇ يەرگە نېمە ئىش
بىلەن كەلگەن؟

قىزنىڭ تاڭ شامىلىدەك مەيىن ئاۋازى مېنى ئوڭ-تەتۈر
خىيال ئىلكىدىن قۇتقۇزدى، مەن چۆچۈپ ئۆزۈمگە كەلدىم.

— مۇخبىرلىق قىلىمەن، ژۇرنال ئىشى بىلەن كەلگەن،
سەمەندە بېجىرىدىغان. . — مەن قويۇن يانچۇقۇمدىن ژۇرنال
بەرگەن مۇخبىرلىق كىنىشكام بىلەن كىملىكىمنى چىقىرىپ
قىزغا ئۇزاتتىم. قىز كىنىشكام ۋە كىملىكىمنى ئېھتىيات بىلەن
قولىغا ئالدى ۋە ئاجايىپ بىر قىزغىن ھەۋەس - ئىشتىياق ئىچىدە
سىنچىلاپ قاراپ كەتتى، ئاندىن خۇددى قولىدىن ئۇشتۇمتۇت
چۈشۈپ كېتىپ پارە - پارە بولۇپ كېتىشتىن قورققاندەك، ئۇ
نەرسىلەرنى ناھايىتىمۇ ئاۋايلاپ، ئىككى قوللاپ ماڭا ئۇزاتتى.
مەن شۇ چاغدا قىزنىڭ يۈرىكىدىمۇ ماڭا نىسبەتەن بىر خىل ھۆر-
مەت، ئەيمىنىش، ھەتتا قىزىقىشقا ئوخشايدىغان بىر نەرسىنىڭ
پەيدا بولغانلىقىنى ئاشكارا ھېس قىلدىم، شۇ ھامان كۆڭلۈم
كۆتۈرۈلۈپ قالدى. «ھەر ھالدا، ھېچبولمىغاندا مېنى ئوغرىمۇ
نېمە بۇ ساياق دەپ ئويلاپ قالمايدىغان بولدى!» دەپ خۇشاللاندىم
ئۆزۈمچە.

— سەمەندە بىرنەچچە ۋاقىت تۇرۇپ قالامالا؟ — قىز تارتى-
نىش ئىچىدە كۆزۈمگە بېقىپ سورىدى.

— شۇنداق، خۇدا خالىسا سەككىز - ئون كۈن تۇرۇپ

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com